

З поворотом волі для України і її Церкви в 1990 р. почалась нова доба культу Богородиці в Україні з традиційною вдячністю за її історичні порятунки. Український народ належить до виїмкових народів, що має таку сильну віру в історичні рятунки Богоматері, якій завдячує своє існування на сході Європи і все своє історичне буття пов'язує з Матір'ю Спасителя.

Рим-Львів

Віра Селянська - Вовк

ПІД ОМОФОРОМ БОЖОЇ МАТЕРІ — ПОКРОВИТЕЛЬКИ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ

СТІНА НЕЗРУШИМА

(Оранта з Софіївського собору в Києві)

Народ:

Стіна Незрушима
вже тисячу літ
підносиш руки нетлінні:
очі світяться жахом,
а губи — в мовчазнім молінні.
Скільки наїзників серед храму
німіло перед твоєю красою,
а яничари билися в груди
перед тобою.
Скільки лихоліть перекотилося
по твоїм серці, Оранто!
Негоди його стиснули
колючим вінцем аканту.
Довгі століття кришилися

під твоїми стопами:
дудніла в ранах земля,
котився стогін степами.
Але ти — Стіна незрушима,
а ми — твій народ, синьшата!
Під твоїм омофором —
наша хата.
Не дозволяй, щоб чорна рілля
далі двигала жорна долі,
вже наплакали очі повні відра
чорного болю.
Випроси в свого Сина дар чудесний,
щоб по страстях засяяли нам
воскресні весни!

МОЛЕБЕНЬ ДО БОГОРОДИЦІ

(Уривки з поеми)

1.
В Євангелії золотолисто
записане твоє ім'я,
бо з тебе народилося світло.
Стоїть світло в zenіті,
але як зріти сліпим,
що каменують пророків?
Палають війни, розвітають пороки,
навколішки перед фетишами
приносять криваві жертви.
Танцюють у вирі страхітні маски
з давніх театрів,
і ми танцюємо з ними.
Правду скручено на мотузку,
дію перетворено в веремію,
надію згашено, наче пожежа.
Хіба рости вниз
під небесним грибом-парасолем
з затруєними рубцями?
Як рятувати дитину
від брехні собачої та тенет довкола,
розвішаних на пастки невинним?
Як обтруситися осіннім деревом
від нищ і лжі липкої,
щоб стати лицем до сонця?
Прибігаю до Тебе, безсмертна Мати,
припадаю тобі до колін:
спаси ягня і отару.

11.
Богоцвіте,
схили свою голову
на нашу землю!
Ще небо
ледь-ледь благословляється
на світ,
Ще треба,
щоб вітер вимів
кожний завулок і засіяв пустир.
Вимоли людям піт чола
на щедрий окраєць хліба,
дай нам злагоду,
щоб небесні світила
дивилися в чистий дім.
Наші руки бездарні,
прийми від нас нині
душі з тріщинами,
серця зболілі,
сльози затверділі,
і будь княгинею
з Божим Сином
у нашій порожній садибі.

13.
Я тебе бачила на Україні
в голодні роки під тинном,
коли з землі вибухали

*Нерушима Стіна
Мозаїка собору Софії Київської, 1039—1045.**

джерела крові,
а потім в іскрах Чорнобиля —
живим смолоскипом.
Ти стояла у Хіросімі
під смертоносним грибом,
ти являлася мені у Біяфрі
і в Сомалі кістяком
на савані пісковому,
і в пустелі Бразилії,
де твоє серце прошите
голкою кактуса.
Серед чудес метрополій
ти бредеш брудними канавами,
чорна іконо!
і несеш живу смерть у лахмітті
при сухій груді.
Ти проливаєш повені сліз
з усіми, що плачуть,
ти вмираєш кожною смертю
з усіми забутими.
О Мати всього живого
і всього страхітньо-мертвого
від наших рук, від нашого
бездушного, гливкого серця!

15.
Над тобою і учнями Сина
зависли вогненні скрипки,
і музичною стала земля:
за смичком — усі крони тепер.
Проща хмар — наче пера тетер —
багрянницею сонця стекла,
Ти не знаєш, що все це — знаки,
що від нині ти — пісня-билина.

16.
По ранковому небі торочаться ангельські крила,
кирея язиків Святого Духа
зійшла хоралом.
То дзвонить
золотогорлий день,
то кличуть вузлуваті дороги
легко двигати важкі відра
не розливаючи ні краплини
призначених буднів.
Освятити їх
на шпилі скляної гори, королево!
Візьми кривобоку скрипку
моїх старань і добудь з неї

* "В головному вівтарі Києво-Софійського собору під склепінням над горним місцем знаходиться мозаїчний образ Присвятої Богородиці, що має назву Нерушима Стіна. Пресвята Діва зображена на золотому мозаїчному тлі у велетенський зріст. Вона стоїть на чотирикутному золотому камені з піднесеними руками. Протягом більш як дев'яти століть (950 років) ця чудотворна ікона залишалася непошкодженою, тому, певно, і названа Нерушимою Стіною. Непереможна Заступниця землі нашої і в найтяжчі часи подавала їй благодатну допомогу. На великій дузі напівзводу, на всю її довжину і майже на всю ширину, нанесений грецький напис чорною мозаїкою. Напис цей так перекладається: "Бог посеред неї і не подвигнеться: допоможе їй Бог перед ранком рано (Псалм 45(46), ст. 6)." *Софія Снесорева. Земле життя Пресвятої Богородиці і опис святих чудотворних її ікон: Друге вид., доп. СПб., 1898 (Перевидання 1996 р.).*

таку овогнену мову,
шо наче напій чудотворний
воскресає померкле життя.

17.
Вже сповнилися всі роки,
шо зозуля тобі накувала,
і твоя стежка
вже тільки вузенька стяжка.
Ти знову йдеш, Богородице,
дрібними кроками
і хилишся стиглим снопом,
з якого ось-ось вилетить
золота душа.
Потім ти ляжеш на межі
і зйдуть ангели
плінати тебе високо-високо
над смугасті верети піль
між крилаті дзвоники
в голубі хоромі.

18.
Два ангели славлять твоє чоло
тяжкою короною,
але тобі здається вона
тільки вінком з конвалій,
і твої шати крилами з голубника
допомуть над всесвітом.
Ти вся така прозоро-опалова,
ранньо-мрячна,
і з твоїх рук, наче гребені дощу,
пливе золота пшениця
на всіх бездомних, забутих, самотніх,
хоч їм здається,
шо то – золото юного дня,
який шойно розцвів на сході
шкляменевою ружею.

19.
Ти, шо долонею затулюєш
рану душі,
шо збираєш прибоєм розкинені
порожні мушлі,
пограбовані навіть від шуму моря,
щоб наповнити їх вічністю
(наче корінь соком землі)
прийми нас під свій покров
утомлених світом і долею.
Під твоїм широким плащем
бліднуть провини й пороки,
а душа влягає з осанкою
недільну сорочку.
Оподаль від метушні,
наш дрібний плід
спасає намічений день
і кучерявим деревом
росте в небесний балдахин.

20.
Ти з Люрду і з Фатіми і з Ченстохови,
з Люхану, з Апаресіди і з Гуадалупе!
Ти з Почаєва і з Іржавця,
з Самбора, з Зарваниці і з Гошова!
Я бачу святі місця муравлищами
з безбожними гендлярями,
я бачу печальні, сльозаві свічки
і твої сльози в пляшечках з пластику.
Лопотять у вітрі барвисті стяжки,
подзвонюють медалики з алюмінію.
Гіпсові фігурки і весь цей крам кічу
кличуть до себе прочан з прісними лицями.
Вони човгають довгими днями з надією
й малими й великими болями в клунках,
зазирають в ласкаві, пацьоркові очі,
щоб розвідати, чи плачуть вони, чи сміються.
А ти, десь звисока, заходиш у серце
і розглядаєшся в ньому, як у світлиці.
Ти слухаєш людські прості молитви,

шо рівно дзюрчать польовим потоком,
та підносиш їх, наче чашу причастя,
і очі вловині втираєш своїм омофором,
добрим поглядом грієш старечі груди,
і сиплеш ласку в розгорнену душу,
і цілуєш дитину, шо цілує твою картинку
в молитовнику з розсипаними листками,
де засушена незабудка з рідного гробу.

21.
Ти стоїш у повітрі
собором сонця
над нашим пустищем.
Чи то дзвони воскреслі,
чи тривожне крякання
грака у серці?
Подай нам рушник
святої веселки
обтерти очі і душу.

22.
Навчи мене мови істини,
мови дерев і каміння,
здери з мого обличчя
всі нещирі усмішки,
вилуци із мого язика
всі облесні слова,
вирви все самолюбство
з цього червстого серця,
і галапаси гордості
і бур'ян як байдужості
спали в страшній пожежі
своїї любови.
Моя душа ходить заяложена
від п'ят по корінні волосся,
скупай її, новонароджену,
рядном ляним вибіли
на рідній ріні.

23.
До тебе прибігаю стежками світу:
припадаю до твоїх слідів,
хило горде чоло
й купаю незрячі очі
в потоці твоєї покори.
І ось моя строката одежа
злітає з мене осіннім листям,
стою осяйна в білому
і мої губи кличуть: радуйся!
Я бачу тебе новопрозріла:
біжу за гарбою пшениці,
над якою стоїш на крайці місяця,
спинаюся на круту гору,
де гориш неспалимою ватрою
і п'ю кухоль води живушої,
шо ти мені простягаєш
з придорожнього журавля
у зеніті жорстокого сонця.

24.
Серед нашої ночі,
громнице світу,
освіти кожний кут
розваленої садиби.
Серед нашого саду
з обгорілими стовбурами
Запалися кушем,
містична трояндо!
Серед нашої бурі
на розгуляних бурунах
будь вірною щоглою,
шо тримає всі реї.
З цвинтарів невідомих
у зарослих грядках
Вкажи путь прочанам
оливковою галузкою.

*Коротко про авторку**ВІРА СЕЛЯНСЬКА-ВОВК*

Народилася 1926 року в Бориславі в родині лікаря О. Селянського та учительки С. Зронко. Зростала в гуцульському містечку Кутах, середню освіту почала у Львівській гімназії, а закінчила в Дрездені. Вищу освіту здобула в Німеччині, вивчаючи в університетах музикологію, германістику, славистику. Ступінь доктора філософії здобула вже в університеті Ріо-де-Жанейро в Бразилії, куди емігрувала через Францію. Стала з 1957 року професором, пізніше — головою кафедри цього університету.

Опублікувала поетичні збірки "Юність" (Мюнхен, 1954), "Зоря провідна" (Мюнхен, 1955), "Елегії" (Мюнхен, 1961), "Чорні акації" (Мюнхен, 1961), "Любовні листи княжни Вероніки до кардинала Джованні Баттісти" (Мюнхен, 1967) та інші. Крім того, плідно працює в художній прозі. Свого часу вийшли друком "Легенди" (Мюнхен, 1954), "Казки" (Мюнхен, 1955), "Духи й дєрвіші" (Мюнхен, 1956), повісті "Вітражі" (Мюнхен, 1961), драма "Смішний святий" (Нью-Йорк, 1968) та інші.

Віра Вовк завжди дивувала світову громадськість непередбаченістю широти діапазону зацікавлень і глибиною результатів творчості. Свого часу таким подарунком стала і її тримовна збірка "Колядник", відгук про яку подаємо нижче.

"Досі мені траплялося бачити три- і чотиримовні словники. Тримовна збірка поезій "Колядник" — це явище виняткове, якщо не унікальне. Гадаю, що ім'я авторки — Віра Вовк — відоме багатьом з наших читачів, бо ж поетеса, яка живе в Бразилії, відвідує нашу батьківщину і кілька разів побувала в Україні. В літературі Віра Вовк виступає як поетеса, прозаїк і перекладачка. Перекладає вона з десятих мов на три, а саме — на українську, німецьку, португальську. Разом вийшло дотепер, якщо не помиляюся, тридцять її книжок.

Творчість Віри Вовк, мабуть як у жодного іншого українського письменника на Заході, позначена християнсько-католицьким світоглядом. Модерністичною стороною своєї лірики поетеса наближається до нью-йоркської групи українських літераторів (головне — поетів), хоча, скільки можу судити, ніколи не мала замишування до негативно-естетичного матеріалу, який вабить багатьох членів групи. Іншою стороною своєї творчості Віри Вовк не виходить поза межі нашої традиційної поезії.

У "Коляднику" (українською, португальською і німецькою мовами) Віра Вовк знайомить читача з українськими різдвяними звичаями, даючи тим звичаям історично-наукові пояснення. Текст розташовано так — нотний запис — мелодія колядки, далі тексти українською, португальською, німецькою мовами, разом десять колядок. Книжку завершують коротка бібліографія та покажчик змісту. Обкладинка книжки — робота самої авторки, а текстові передують кольорова вклейка — мініатюра "Народження Христа" з так званого Егбертового кодексу (кодексу Гертруди).

"Колядник" вийшов у серії "Вертел", яка охоплює такі переклади Віри Вовк на португальську: Григорій Сковорода "Байки", Тарас Шевченко "Сон", Іван Франко "Мойсей", Василь Стефаник "Кмінний хрест", Леся Українка "Дон Жуан", Народні українські пісні, Михайло Коцюбинський "Гіні забутих предків", Марко Вовчок "Маруся". "Колядник" вийшов як дев'ята книжка цієї серії.

Мюнхен

Ігор Качуровський

* * *

У творах Віри Вовк закримічується глибина містично-релігійного характеру і відкриваються перед читачем широкі горизонти. Поетка багато подорожує, і зі сторінок її творів ясніє краса різних країн, далеких морів, гордих пальм і краса України, за якою авторка тужить, відчуваючи скрізь на світових дорогах свою самотність:

"Неси собі холодний біль по всіх підсоннях,
Жери красу, впливайся вітром,
Несите серце,
Самотнє серце",

але цей смуток рівноважить віра в перемогу добра: "покачаємо сонце росою, і скапає біль — так скапає свічка..."

В поетки — широка гама почувань, прихованих пристрастей і трагізму, а попри те — елегантний спокій і відчуття вічності. Майстерність поетичних образів, вишукана форма, лаконічність вислову — це особливості стилю поетки.

Нью-Йорк

Олександра Копач